

Dr. Kadlót Erzsébet

ügyvéd

Alkotmánybíróság
részére
1015 Budapest
Donáti u. 35-45

IV/ 0 1 7 9 0 - 0 / 2022	
Érkezett:	2022 AUG 02.
Példány:	1
Melléklet:	2 db
Kezelőiroda:	<i>clm</i>

A Panaszos az adatok zárt
kezelését kéri

Tárgy:

Alkotmányjogi panasz

Előterjesztés helye: Alkotmánybíróság,
(Abtv. 26. § (2) bekezdés alapján)

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A)

Az alkotmányjogi panasz azonosítása

1. Alulírott

a) az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: *Ügyrend*) 27. § (1) és (3) bekezdése szerint, a csatolt meghatalmazásokkal igazolt jogi képviselő útján;

b) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: *Abtv.*) 53. § (2) bekezdése alapján: közvetlenül az Alkotmánybíróság előtt előterjesztve;

c) az *Alaptörvény* 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján;

d) az indítványt az *Abtv.* 26. § (2) bekezdésében foglalt feltételek bekövetkezésére alapítva,
a l k o t m á n y j o g i p a n a s z t

terjeszték elő.

2. Alkotmányjogi panaszunkat – az alábbiakban részletesen indokolva – a bünygyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bünygyi és rendészeti törvénynek (a

továbbiakban: Bnyt.) a 2021. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) által megállapított, a Módtv. szövege szerint, ma hatályos, az alább részletezett és pontosan megjelölt egyes rendelkezéseivel szemben terjesztem elő.

B)

Az alkotmányjogi panasz technikai követelményei

3. A Módtv.4 támadott rendelkezései, *szakaszosan*: 2021. VI. 28-tól lépnek hatályba [vö: Módtv.24 § (1)-(2) bekezdések], az érintett rendelkezések részlegesen 2022. február 1-jével, bizonyos szabályai későbbiekben alkalmazhatóan a panaszosra automatikusan későbbiekben alkalmazhatóan terjednek ki. Arra nézve nincs kötőerővel bíró alkotmánybírói gyakorlat, hogy ilyen esetben a panasz előterjesztése szempontjából a 180 napos határidő számítása logikusan és tartalmilag mely időponthoz kapcsolódik.

4. A módosító rendelkezések tényleges alkalmazásra vonatkozóan semmilyen megismerhető gyakorlat nincs, ahogyan arra sem, hogy ezt, megfelelő végrehajtási szabályok – lehetséges megelőző eljárás hiányában – a panaszos a védelem felmerülésének igényét hogyan tudja igazolni. (Egyáltalán arra sem, hogy a panaszt megelőzően milyen lehetséges hatékony jogorvoslat áll a panaszos rendelkezésére.) Ad personam közvetlenül alkalmas indítvány és jogi helyzet hiányában az ilyen esetek kezelésére – nem alakult ki semmilyen érdemi alkotmánybírói joggyakorlat. Az azonban az Abtv. 26. § (2) bekezdése szempontjából kezdetektől fogva probléma, hogy mit kell tekinteni „valódi” érintettség időpontjának. Minden esetre a Panaszos utóbb, általa pontosan meg sem állapítható időpontban, de mindenképpen 2022. február 1-jét követően vált érintetté (vagy a rá vonatkozó adatfelhasználhatóság ekkortól alapulhat ezen a Módtv-en.) Valódi érintettsége legkorábban is az adatteljesítés időpontjával következhetett be, ami február elsejéhez képest, a nyilvántartó rendszer adatátfutási szabályai szerint 5 nap, de a tény időpontjának bekövetkezéséről nincs adekvát információja és ilyet nem is igényelhet. Ekként csupán a vele szemben történő, ezt követően bekövetkezett perszonális visszautalás folyamán szerzett arról tudomást, hogy vele szemben visszamenőleges hatállyal alkalmazható törvény alapján közvetlen károkat szenvedhet. Ez tekinthető valódi közvetlen érintettségnek. A fentebb kifejtettek alapján tehát az alkotmányjogi panasz az *Abtv. 30. § (1), (4) bekezdései*, valamint az *Ügyrend 28. § (1)-(2) bekezdései* szerint határidőben előterjesztett.

4. Az indítványozó jogi képvisellete az *Ügyrend 27. § (2)-(5) bekezdése* alapján csatolt mellékletek szerint meghatalmazással igazolt.

5. Az Abtv. 31. (1)-(2) bekezdésében foglalt kizáró okok nem állnak fenn. Az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezéseket eddig – a panasz anyagi jogi alapjai keretében kifejtett összefüggésekben – nem vizsgálta, res iudicata hatállyal végződött vizsgálata az Alaptörvényt megelőző időszakból sem áll (a Módtv. elfogadásának időpontjára és az indítvány előterjesztésének időpontjára figyelemmel nem is állhat) rendelkezésre.

6. Az alkotmányjogi panasz az *Abtv. 26. § (2) bekezdésében* foglalt követelményeknek megfelel. Az indítványozók jogsérelmei közvetlenül a Módtv. egyes rendelkezéseinek hatályosulása

folytán következtek be, illetve folyamatosan következnek be, és azok orvoslására vonatkozóan bírói út vagy egyéb hatékony jogorvoslati lehetőség az Indítványozó számára nem áll rendelkezésre. A norma szövegezése teljesítésben megnyilvánuló elvárásokat és feladatokat fogalmaz meg, melyek – a jelen panaszt kivéve – semmilyen fórumon nem vitathatók. A támadott rendelkezések és azok várható vagy már most beálló következménye bíróság előtt nem támadható.

7. Az Indítványozóra a Módtv, *személyi hatálya közvetlenül* kiterjed, ehhez további intézkedésre, rendelkezésre, bírósági vagy egyéb döntésre nincs szükség, az közvetlenül a normaszövegen alapszik [vö.: 3208/2013. (XI. 18.) AB határozat]. Ez nem a jövőre nézve szóló elvi lehetőség, hanem elkerülhetetlenül fennáll [vö: 33/2012. (VII. 17.) AB határozat., 29/2013. (X. 17.) AB határozat, 3201/2013. (X. 31.) AB határozat].

8. Az *Ügyrend 56. §-ban* foglalt rendelkezésekre figyelemmel az Indítványozó bejelenti, hogy **személyes adatai közléséhez, nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá.**

Kérjük a természetes személy indítványozók esetében ennek megfelelő eljárás biztosítását.

C)

A határozott kérelem

9. Az indítványozónak – az anyagi jogi feltételek között részletezendő 29. §-ának szem előtt tartásával – az Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) pontja szerint előterjesztett – határozott kérelemként kijelentett – indítványa, hogy:

a) *Az Alaptörvény*

Alapvetés fejezetében meghatározott, a

- B) cikk. (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményére, a Szabadság és Felelősség fejezetben alapjogként meghatározott,
- a II. cikkben foglalt, emberi méltósághoz való alapjog érvényesülésének követelményére,
- a VI. cikk (1) bekezdésében oltalmazott magán- és családi élethez való jogra, hivatkozással,

b) az alapjogi sérelmeire figyelemmel *határozottan kéri*

c) *a Bnyt.*

- 75/B § (2) bekezdés c) pont „vagy a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló büntetlen előéletű személyek nyilvántartásában szerepel, legfeljebb azonban a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló büntetlen előéletű személyek nyilvántartásba való felvételétől számított 12 évig” szövegrésze

- 75/B § (3) bekezdés b) pont „feltehetően” szövegrésze

- 7/C § (3) bekezdés „lehetséges” szövegrésze

rendelkezései *alaptörvény-ellenességének megállapítását és ex tunc hatályú megsemmisítését, illetve ebből következően az alkalmazási tilalom erga omnes hatályú kimondását.*

10. Itt utal az Indítványozó arra, hogy az Alapvetés fejezetből meghivatkozott jogok és elvek körében a *jogállamiság* és annak részét képező jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság egységes gyakorlata szerint közvetlenül is lehet alkotmányjogi panasz alapja, abban az esetben, ha az **visszaható hatályú jogalkotást** és a felkészülési idő hiányát érinti, illetve ha abból egyidejűleg más jogsérelem származott [vö: pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, 6/2013. (III. 1.) AB határozat, 3157/2013. (VII. 24) AB végzés]. Jelen esetben az Indítványozó ezeknek a feltételeknek a bekövetkezését is állítja, s azt indítvány D) fejezetében részletezi.

11. Az alkotmányjogi panasz keretében irányadó, a fentebb hivatkozott Abtv. szabályok szerint, a panasz előterjesztésével kapcsolatos formai követelmények között a határozott kérelem formulája körében szereplő, *a hatáskörre vonatkozó feltételre utalva* az Indítványozók itt utalnak arra, hogy az Alaptörvény értelmezése és az alapjogsértés megállapítása, valamint a jogkövetkezmények levonása a 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetén is az *Alkotmánybíróság kizárólagos hatásköre*, így az indítványnak ez az alapja. Egyben jelzik, hogy *a megsértett jog és az anyagi alkotmányellenesség összefüggéseinek megokolására*, valamint az alapvető alkotmányjogi jelentésű kérdésre vonatkozó indítványozói álláspontot, feltételeket és összefüggéseket – az ismétlések elkerülése végett, összefoglalóan – *az anyagi jogi alaptörvény-ellenesség* körében részletezik.

D)

Az alkotmányjogi panasz anyagi jogi (alaptörvény-ellenességre vonatkozó tartalmi) feltételei

I. A tények és a támadott jogi rendelkezések összefoglalása

12. Az Indítványozó a csatolt igazolás szerint jogerős szabadságvesztés miatt kiaszott büntetéséből még 2011. júliusában szabadult. Életvitele azóta rendezett, családban él, folyamatosan munkaviszonyban áll egy jelentős ipari vállalatnál, és törvényes keretek között kisebb magánvállalkozást is folytat. Más eljárás nem folyt és nem folyik ellene, büntetlen előéletűnek minősülő személy.

13. A korábban utaltak szerint a Bnyt módosító törvény rendelkezéseivel, módosította a Bnyt. egyes rendelkezéseit. A korábbi elítéltetésre figyelemmel ezáltal az Indítványozó a Bnyt. 75/B. § (2) bekezdés a)-c) pontjainak hatálya alá esik. Valójában ezáltal – az Alaptörvény B) cikkébe is ütközően – visszamenőleges hatállyal olyan hátrányos rendelkezések hatálya alá került, amelyek sem elítéltetésekor, sem szabaduláskor nem voltak hatályban és amelyek következményeivel az elmúlt 11 évben számolnia sem kellett. Jogséreleme visszafordíthatatlanná vált, mert – olyan időpontban, amikor már a büntetlen előéletűnek tekintendő, büntettesek nyilvántartásában szereplő státusa is lassan törlésre került volna – korábbi elítéltetéséről, visszamenőleges hatállyal akár széles kör is értesülhet, lévén az igénylés feltételeire és az igénylők körére vonatkozó, fentebb támadott rendelkezések is aránytalanul kiszélesítik az adatokhoz jutás

lehetőségét. Az Indítványozó burkolt „figyelmeztetést” már ténylegesen is megélt, ami szerint mások a módosítás folytán adatokkal rendelkezhetnek róla

14. Ezáltal az indítványozó rehabilitációs igénye akár végleges károsodást is szenvedhet, mert arra semmi garanciát nem nyújt sem a Bnyt, sem más törvény, hogy az adatok jogszerűtlen igénylése vagy felhasználása bármilyen következménnyel is járna és azt az érintett ellenőrizni, megakadályozni sem tudja. A Bnyt támadott további rendelkezései a túlságosan tág megfogalmazással éppen annak ellenkezőjét támogatják, hogy az adat csak jogszerűen és indokolt körben legyen felhasználható. Ez a helyzet együttesen sérti az Indítványozónak az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdése által védett jogait.

15. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezetett visszaható hatály tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában eleddig kiterjed minden olyan helyzetre, jogi státust érintő körülményre, amelyek folytán a jogalany helyzete rá nézve elkerülhetetlenül hátrányosan változik meg: tőle jogot von el, reá hátrányos következményt állapít meg.

16. A *jogállamiság* és annak részét képező jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság egységes gyakorlata szerint közvetlenül is lehet alkotmányjogi panasz alapja, abban az esetben, ha az visszaható hatályú jogalkotást és a felkészülési idő hiányát érinti, illetve ha abból egyidejűleg más jogsérelem származott [vö: pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, 6/2013. (III. 1.) AB határozat, 3157/2013. (VII. 24) AB végzés]. Jelen esetben az Indítványozó ezeknek a feltételeknek a bekövetkezését állítja.

17. Az első módosításnak azért van kiemelkedő súlya, mert a nyilvántartás célja és nyilvántartási idő úgy módosul, ami korábban nem volt a törvény része (eleddig egyik hasonló törvényé sem) és az eltelt időben sem állt módja az Indítványozónak az új metódusra figyelemmel olyan intézkedéseket tenni, amelyek a rá nézve hátrányos következményeket elháríthatták volna.

18. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikkére (a korábbi Alkotmány 2. §-ra) alapított alkotmányjogi panaszt kivételes esetekre az ha a jogállamiság klauzulájának megsértéséből egyidejűleg más jogsérelem is származott [3018/2013. (I. 28.) AB végzés]. Következésképpen befogadja és érdemben megvizsgálja az Alkotmánybíróság azokat a panaszokat, melyekben a jogállamiság klauzulájának a jogbiztonság követelményre vonatkozó részéből a kellő felkészülési idő hiányára vagy a visszaható hatály tilalmára vonatkozó szegmensek sérülését állítja és valószínűsíti az Indítványozó [először: 3268/2012. (X.4.) AB végzés].

19. A bírói döntéssel okozott alapjogi sérelem esetén – az alkotmányjogi panasz természetéből következően – ezek az esetek meglehetősen ritkán fordulnak elő, s a gyakorlat szerint főként nem tartozik a jogbiztonságra hivatkozás körébe az egységes ítélkezési gyakorlat biztosításának követelménye. [Ez a gyakorlat a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, 3146/2013. (VII. 16) AB végzésekben foglalt irányvonal megállapítósa nem változott.] Jelen ügyben azonban – ebben a kontextusban – távolról sem ez (nem az egységes ítélkezési gyakorlat problematikája) az indítvány tárgya, hanem a törvénymódosítás szövege.

20. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogi normák kiszámítható működésére vonatkozó, a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára vonatkozó jogalkotás tekintetében is egységes gyakorlata van. A jogbiztonságból fakadó alapvető követelmény, (amely szorosan érinti a tisztességes eljáráshoz való jog széles értelemben vett fogalmát is), hogy a jogszabály a kihirdetését megelőző időre vonatkozóan nem állapíthat meg jogkövetkezményeket, nem nyilváníthat egy magatartást jogellenessé, nem rögzíthet kötelezettséget és nem idézhet elő a jogalanyra vonatkozó terheőbb helyzetet. Ennek különösen nagy jelentősége van a büntetőeljárásban, és az ahhoz kapcsolódó következményekben mind a terhelt anyagi jogi helyzetét, mind eljárási státusát érintő körülmények tekintetében.

21. Az Alkotmánybíróság szerint a jogszabály nem csak akkor ütközik a visszaható hatály tilalmába, ha a hatályba léptetése visszamenőlegesen történt. Ez állapítható meg akkor is, ha a rendelkezéseit magából a jogszabályból eredeztethetően, annak rendelkezése (egyértelmű parancsa) folytán a hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [vö: 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, 16/2014. (V. 22.) AB határozat, és legutóbb: 10/2018. (VII. 18.) AB határozat]. A büntetőjogi felelősségi rendszer minden szabályának módosulása, alapvetően és közvetlenül érinti az egyéni szabadságot és az egyén alkotmányos helyzetét.” A jogállam tartalmát adó gyakorlattá vált alkotmányos elv az is, hogy az állam széles értelemben vett büntető hatalmának törvényben meghatározott határai és feltételei nem változtathatók meg annak terhére, akinek a cselekményét büntetőjogilag megítélik. Sem a büntetőpolitika változása, sem az eljáró hatóságok mulasztása vagy hibája nem eshet az elkövető terhére. [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 86.]

22. A jogalkotás során arról kell gondoskodni, hogy a jogszabály csak a hatályba lépése utáni időre állapítson meg jogkövetkezményeket, változásokat, új feltételeket és követelményeket; a jogalkalmazó pedig az új jogszabály tükrében sem értelmezheti úgy a jogot, hogy annak folytán a jogalany kedvezőtlenebb helyzetbe kerüljön. Erre figyelemmel az Indítványozó esetében – a korábban kifejtettek szerint – mindkét síkon sérültek a B) cikk (1) bekezdéséből származó követelmények. Itt utal arra az Indítványozó, hogy az alaptörvény-ellenesség megállapítását és a jogszabályi rendelkezés megsemmisítését azért *ex tunc* hatállyal kérte alkalmazni, mert esetében az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellege csak így érvényesülhet, ekként hathat ki a státusára.

23. Az Indítványozó nem kíván parttalan vitákba bocsátkozni arról, hogy az ilyen „újabb regiszternek” van-e egyáltalán értelme, olyan esetben, amikor a rehabilitáció lehetőségét a Bnyt. szabályai amúgy is igen hosszú időre korlátozzák. Az aligha vall a differenciált szabályozás követelményeinek teljesítésére, hogy minden különbségtétel nélkül a felsorolt törvényi tényállások teljes köre (a lényegesen eltérő súlyú cselekmények közötti különbségtételt tükröző az eltérő minősítésre és büntethetőségre tekintet nélkül) egységesen von maga után újabb következményt, igen hosszú idővel a büntetés letöltése, végrehajthatóság megszűnése után is.)

24. Ugyanakkor az azonban már közvetlenül alkotmányos jelentőségű kérdés, hogy a szintűgy támadott – az oldó szabályok, mások igényeinek ugyancsak differenciálások nélküli feltételezésre épülő igénye – azt sem teszi lehetővé, hogy az igény érvényesítőjének a kérelmét (egy egyszerű

nyilvántartó szerv) valóságosan érdemben megvizsgálja. Orientációs pontok sincsenek ehhez a törvényben, és nem létezik bírói gyakorlat sem, amely az igény igazolásának elvárható szintjének megítélésében a hatóság számára az eligazodás mércéjének meghatározását segítené.

24. Ezzel szemben az állam szerveit csak – minden közelebbi körülírás nélkül – terheli az a kötelezettség, hogy a „lehetőségekhez” képest akadályozzák a – nem tudni mennyire legitim célból megszerzett – adatok felhasználását. A „lehetséges”, a „feltehetően” és más hasonló kitételek jogilag nem definiálható fogalmak, azok legfeljebb a hétköznapi életben egyfajta, többnyire különösebb következmények nélküli elvárások meghatározására alkalmasak. Ezeknek – következmények nélküli – a törvénybe iktatása semmiféle garanciális tartalmat nem hordoz, sem az adatigénylő, sem a nyilvántartó szerv cselekvésének határait nem jelölik ki.

25. A 23/2014. (VII. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a büntetőjog alaptörvényi korlátainak egyik legfontosabb eleme, hogy az egyén védelmet élvez a büntetőjogi eszközök állam általi önkényes felhasználásával szemben. A büntetőjogi szankciók alkalmazhatósága alkotmányos kereteinek szélső értékeit egyrészt az emberi méltósághoz (Alaptörvény II. cikk), a személyi szabadsághoz és biztonsághoz való jog (Alaptörvény IV. cikk), másrészt a kínzásnak, a kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódnak és büntetésnek a tilalma (Alaptörvény III. cikk) jelöli ki. E cikkek alkotmányos tartalmának kibontásához nem csupán a szankcióra, a közvetlen következményekre vonatkozó vetületek tartoznak hozzá, hanem – miként azt a 144/2008. (XI. 26.), a bűnügyi nyilvántartást vizsgáló alkotmánybírósági határozat (a továbbiakban: Abh) kimunkálta – a rehabilitációs igény is.

26. Az Abh. Alaptételei szerint az emberi méltósághoz való jognak számos, az Alkotmányban (Alaptörvényben) nevesített és nem nevesített összetevője van. Fontos része a az önrendelkezéshez való jog, magánszféra védelme, és ennek egyik speciális aspektusa: az adatvédelem. A mindenkit megillető, a személyiség szabad kibontakoztatásához, az önrendelkezéshez és a személyes adatok védelméhez fűződő jogból az Alkotmánybíróság levezette továbbá azt is, hogy a bűncselekmények elkövetéséhez fűződő következmények hatóköre sem lehet korlátlan. Az elítéltetés ténye a büntetőjogon kívüli szférában nem vezethet indokolatlan és szükségtelen hátrányokhoz [vö: 12/1996. (III. 22.) Ab határozat].

27. „Az emberi méltósághoz való jogból következik, hogy az elítélteknek lehetőséget kell biztosítani a rehabilitációra, arra, hogy jogsértés nélkül helytálljanak egy szabad társadalom feltételei között. A reszocializáció pedig megköveteli, hogy az arra objektív szempontok alapján érdemesült elkövető számára egy későbbi, büntetéstől mentes életvitel feltételeit a jog megteremtse. Ez nem csupán a terhelt érdeke, hanem a társadalomé is, minthogy a büntetőjogon kívüli megszorítások megszűnésével, a büntetlen előéletűeket megillető tisztségek ellátására, állások betöltésére való új lehetőségek megnyílása növeli elhelyezkedési esélyeiket, ami pedig csökkenti a társadalmi gondoskodás költségeit, lehetővé teszi az elítélt számára a bűnismétlés elkerülését. Erre figyelemmel ismerte el az Alkotmánybíróság a reszocializáció jelentőségét már a fogvatartás szakaszában is, és mondta ki, általános érvennyel hogy az alapjogok korlátozása során ekkor is „törekedni kell a társadalom védelme érdekében feltétlenül szükséges, minimális mértékre [13/2001

(V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 194.; 569/B/1999. AB határozat, ABH 2002, 1015, 1019.]”

28. Miként azt Abh. Szintúgy tartalmazza a rehabilitáció ezen elvek mentén nyert elismerést a különböző nemzetközi dokumentumokban, többek között az Európa Tanács R (84) 10 számú, az elítéltek bűnügyi nyilvántartásáról és rehabilitálásáról szóló Ajánlásában; az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának R (96) 8 számú, a büntetőjog-politikáról az átalakuló Európában című Ajánlásában; a Tanács 2005. november 21-i 2005/876/IB határozatában. „A demokratikus értékek feladása még súlyos bűnözési helyzetben sem elfogadott, a bűnözés és a nemzetközi bűnözés elleni küzdelem csak az emberi jogok tiszteletben tartásával és a jog uralmából fakadó követelmények mentén valósulhat meg. Az elvekből következően az államoknak a bűnelkövetők társadalmi beilleszkedése érdekében jogi eszközök igénybevételével is folyamatos erőfeszítéseket kell tenniük, mert ez közvetlen hatással van a bűnözés alakulására.”

29. A rehabilitáció emberi méltóságból fakadó igényét eleve áttöri hogy a büntetőjogi szankcióhoz és a büntetőjog, mint végső eszköz igénybevételéhez kapcsolt célok megvalósulása után is a terhelt hátrányokat szenved el. A büntetés kiállításával egyidőben nem törlik a bűnügyi nyilvántartásból és a jogrend a nyilvántartási időkhöz fűz további, büntetőjogon kívüli hátrányokat (a foglalkozások, hivatások, állások gyakorlásához, tisztségek, funkciók, rangok elnyeréséhez effektív büntetlenséget előíró kritériumrendszer). Ezzel a tényleges és a büntetőjogi értelemben vett „büntetlenség” fogalma éppen a büntetőjogon kívüli szférában különült el élesen egymástól. Ez tehát egy kiegészítő joghátrány, amire a büntetőjoghoz kapcsolódó alkotmányos kritériumrendszer éppen azért vonatkozik, mert ellenkező esetben a rehabilitáció tartalma kiüresedik és a büntetés maga válik parttalaná, esetlegessé. Az Alkotmánybíróság elismerte, hogy „a bűnügyi nyilvántartás, mint törvényben meghatározott és alkotmányos célokra igénybe vehető adatbázis létezése indokolt, ám az erre vonatkozó szabályozás kialakítása során is figyelemmel kell lenni mindazon alkotmányos korlátokra, amelyek az alapjogi védelemből fakadnak. Ugyanez a tartalmi követelmény érvényes mindazon esetekre, amikor – más jogszabályok alapján – a jogalkotó a jogalanyoknak az adatbázisban való szerepléséhez jogkövetkezményt kapcsol.”

30. Ezzel a nyilvántartó rendszerrel és annak felhasználásával szemben is követelmény azonban, hogy adatigénylésre jogosultakkal a jogalkotó takarékosan bánjon, azok köre pontosan meghatározott, egyértelmű, beazonosítható legyen és az érdeklegitimálás szempontjából se haladja meg a szükségesség- arányosság kritériumait. Generális felhatalmazás még konkrétan meghatározott szerveknek sem adható, a célok és a felhasználás rendjének pontos körülírása, egzakt szabályai biztosítják, hogy az egyén számára a rehabilitáció ne egyszerűen „jámbor óhaj”, hanem valós lehetőség legyen. Ez következik az emberi méltósághoz való jogból, az önrendelkezési jogból és utóbbinak minden olyan aspektusából, ami a családi és magánélet, a magánszféra tiszteletben tartását biztosító alaptörvényi rendelkezésből levezethető. Ha a magánszférába való beavatkozást utólagos feltételek mentén lehet tágitani, újabb joghátrányokat és parttalan felhatalmazást lehet kapni a beavatkozásra – be sem látható felhasználási feltételek mellett – az Alaptörvény II. és VI. cikk (1) bekezdése kiüresedik.

31. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság — már a 2/1990. (II. 18.) AB határozatában, majd a

20/1990. (X. 4.) AB határozatában, illetve az 55/2001. (XI. 29.) AB határozatában, a 36/2007. (VI. 6.) AB határozatában is rámutatott — a személyes adatok védelme nem azt jelenti, hogy azokat az érintetten kívül senki és semmilyen okból nem ismerheti meg. Önmagában nem sérti az Alkotmány ezen rendelkezését, ha jogszabály a személyes adatok közzlésére vonatkozó kötelezettséget ír elő. Az ilyen törvényi korlátozás is alkotmányellenes, az információs önrendelkezéshez való jogot sértővé válik azonban, ha eloldódik a célhoz kötöttségtől ha arra kényszerítő ok nélkül, a szükségesség és arányosság alkotmányi mércéjét túllépve kerül sor. Ez pedig a támadott rendelkezések esetén pontosan így van mindazon esetekben, amikor a felhatalmazás nem egyértelműen megokolt, igazolt, az adatigénylés motívuma nem azonosítható.

32. A szükségesség–arányosság követelmények vizsgálatakor a magánszférát érintő védelmi jogok lényegéhez tartozik az azokba való beavatkozástól történő tartózkodás is, ezért a beavatkozás indokoltságát és terjedelmét szigorú mércével kell mérni. A büntügyi nyilvántartás önmagában véve is a bűncselekmény elkövetéséhez kapcsolódó, a magánszférába való, lényeges, utólagos beavatkozást lehetővé tévő jogi eszköz. Az emberi méltósághoz való jogból fakadó, a személyiség szabad kibontakozásának részét képező, a magánszférához való hozzáférés határait megszabó önrendelkezési joggal, illetve – a társadalmi hasznosságát tekintve elismert – reszocializációs igénnyel a bevakozás határainak kompatibilisnek kell lennie.

33. Miként az Abh is kitért rá, már a büntetőeljárásról való bárki által történő tudomásszerzés jelentősen csorbítja a személyiségi jogokat, mert az adatalanyt negatívan minősíti. Ha azonban a megismeréshez olyan felhasználási célokat társulnak, amelyek az adatalany szempontjából a személyiség szabad kibontakozásának személyre szabott igazolás nélkül radikális korlátaiként funkcionálnak, jelentősen befolyásolják azt a megítélést, amely az adatalany jövőbeni helyzetét meghatározza – a reszocializáció ellehetetlenül, ami önmagában sem jár semmiféle társadalmi haszonnal, sőt éppen ellenkezőleg.

34. „A nyilvántartás céljából következően az adatalanynak semmilyen döntési joga nincs abban, hogy a nyilvántartás vezetésére jogosult hatóságok számára engedi-e a privátautonomiájához való hozzáférést. A nyilvántartásba való bekerülés automatikus, az adatalany sem a bekerülésről, sem a törlésről külön határozatban nem értesül, abba be sem tekinthet, az adatok pontosságát, teljeskörűségét, időszerűségét (az adatkezelés tisztességességét) nem ellenőrizheti, ismeret hiányában pedig törlést, helyesbitést nem kérhet,” s a beavatkozási, tilalom lefedi az adattovábbítás esetkörét is. Ez azonban összhangba hozható a magánszféra védelmével. A támadott rendelkezések viszont távolítják a társadalmilag is legitím célokat. A személyiségi jogok védelmével nem áll összhangban a személyes adatoknak általában valamilyen „feladat ellátásával” valamilyen elvont céllal, kapcsolatos igénylése, ahol az adatigénylő nem is visel semmilyen felelősséget sem az igénylésért, sem a felhasználásért, arra is figyelemmel, hogy a negatív előéletre vonatkozó igénylés, a büntető anyagi jogi mentesülést követően is – a mi már önmagában sem rövid idő – még 12 évvel meghosszabbodik. Az információs önrendelkezéshez való jog szoros kapcsolatban áll az emberi méltósághoz, a személyiség szabad kibontakozásához való joggal, amiből következően az adatalanyt megilleti az a garancia, hogy adatait csak a valóban legszükségesebb időtartamban és adatmennyiségben, az adatbiztonság szabályainak megfelelően kezeljék és ismerjék meg. A

büntetett előlethez fűződő hátrányok alól már mentesült személyek esetében nincs a további adatkiszolgáltatásnak olyan általános célja, amely indokolná a magánszféra ilyen súlyos korlátozását.

Fentiekre tekintettel az indítványozó kéri a támadott rendelkezések alaptörvényellenessége miatt, azok megsemmisítését.

Budapest, 2022. július 23.

